

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В
КИЇВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради КІ НГУ
від 30.10.2024
протокол № 13

УВЕДЕНО В ДІЮ

наказом начальника КІ НГУ
від 31.10.2024 № 541

(зі змінами відповідно до рішення
вченої ради від 29 листопада 2025
року (протокол № 7), наказ
начальника КІ НГУ від 29.11.2025
року № 721)

1. Загальні положення

Київський інститут Національної гвардії України (далі — Інститут) визнає необхідність запровадження ефективної системи охорони права інтелектуальної власності, яка викликана вимогою часу, потребу в стимулюванні практичного застосування і використання результатів наукових досліджень на благо суспільства, цінність результатів інтелектуальної, творчої діяльності працівників Інституту. Сучасний вищий військовий навчальний заклад, що продукує значну кількість творчих продуктів, потребує здійснення політики захисту права інтелектуальної власності.

Це Положення розроблене відповідно до законодавства України, зокрема, Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу» та інших законодавчих актів у сфері державного регулювання діяльності у сфері охорони права інтелектуальної власності.

Дія цього Положення поширюється на всі підрозділи та на всіх працівників Інституту.

2. Визначення термінів

У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

1) *Об'єкти права інтелектуальної власності* (далі — ОІВ) — твори наукового, технічного або іншого характеру, комп'ютерні програми, бази даних, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування напівпровідникових виробів, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці тощо, які є результатом інтелектуальної, творчої діяльності.

2) *Службовий об'єкт права інтелектуальної власності* — об'єкт права інтелектуальної власності, що створюється працівником у зв'язку з виконанням трудового договору (виконанням службових обов'язків чи службових доручень) або з використанням досвіду, виробничих знань, обладнання та комерційної таємниці Інституту.

3) *Службові обов'язки* — зафіксовані в трудових договорах (контрактах), посадових інструкціях функціональні обов'язки працівника, що передбачають виконання робіт, які можуть привести до створення ОІВ, обов'язки працівника з виконання державної тематики, програмно-цільової та конкурсної тематики, відомчої тематики, пошукової та договірної тематики відповідно до перспективних та щорічних планів наукових досліджень (наукової роботи), робочих планів з виконання теми наукових досліджень Інституту.

4) *Доручення* — надане працівнику в письмовій або усній формі завдання, яке має безпосереднє відношення до діяльності Інституту, виконання якого може привести до створення ОІВ.

5) *Творець (творці, автор, виконавець, винахідник тощо) об'єктів права інтелектуальної власності* — особа (особи), творчою працею якого (яких) створено об'єкт права інтелектуальної власності.

б) *Майнові права інтелектуальної власності* – право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, інші майнові права інтелектуальної власності, визначені законом.

7) *Особисті немайнові права інтелектуальної власності* – право на визнання людини творцем (автором, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності, право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності та інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, які належать творцеві та встановлені законодавством України.

8) *Патентно-ліцензійна діяльність* – діяльність, спрямована на виявлення об'єктів права інтелектуальної власності, забезпечення їх правової охорони та їх використання, укладання договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Забезпечення ефективного трансферу технологій у контексті комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. Патентно- ліцензійна робота є невід'ємною частиною виконання науково-дослідних робіт.

9) *Технологія* – результат інтелектуальної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг.

3. Об'єктами захисту інтелектуальної власності

Об'єктами захисту інтелектуальної власності є створені працівниками Інституту у порядку виконання ними своїх обов'язків:

- літературні та художні твори;
- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних);
- виконання;
- фонограми, відеограми, програми організацій мовлення;
- наукові відкриття;
- винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- компонування напівпровідникових виробів;
- раціоналізаторські пропозиції;
- сорти рослин, породи тварин;
- комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення;
- комерційні таємниці.

Об'єкти авторського права:

1. Об'єктами авторського права є твори, а саме:

- 1) літературні та художні твори, зокрема:
 - романи, поеми, статті та інші письмові твори;
 - лекції, промови, проповіді та інші усні твори;
 - драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори;
 - музичні твори (з текстом або без тексту);
 - аудіовізуальні твори;
 - твори живопису, архітектури, скульптури та графіки;
 - фотографічні твори;
 - твори ужиткового мистецтва;
 - ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки;
 - переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів;
 - збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- 2) комп'ютерні програми;
- 3) компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- 4) інші твори.

2. Твори є об'єктами авторського права без виконання будь-яких формальностей щодо них та незалежно від їх завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження.

3. Авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі.

4. Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори.

5. Компіляції даних (бази даних) або іншого матеріалу охороняються як такі. Ця охорона не поширюється на дані або матеріал як такі та не зачіпає авторське право на дані або матеріал, що є складовими компіляції.

4. Координація діяльності зі створення, охорони та використання права інтелектуальної власності в Інституті

Координація діяльності зі створення, охорони та використання ОІВ в Інституті здійснюється відділом організації наукової діяльності та інновацій (далі –ВОНДІ).

ВОНДІ координує діяльність із забезпечення охорони ОІВ, створених в Інституті, проведення патентних, патентно- кон'юнктурних досліджень, використання результатів НДР.

Основними завданнями відділу є:

- координація та забезпечення патентно-ліцензійної діяльності: консультація, оформлення та подача заявок на отримання патентів або свідоцтв, сплата необхідних зборів, подання клопотань, доповнень та/або внесення змін до матеріалів заявок, опису винаходів;

- проведення патентно-інформаційного пошуку та патентних досліджень;
- забезпечення охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, торговельні марки, комп'ютерні програми, бази даних та інші об'єкти права інтелектуальної власності, що створюються та/або обліковуються в Інституті;
- ведення реєстру патентів власником, яких є Інститут;
- представлення, організація та участь наукових працівників Інституту у Всеукраїнських і міжнародних виставках та інших заходах, направлених на популяризацію винаходів та технологій;
- здійснення заходів з використання результатів НДР, об'єктів права інтелектуальної власності.

5. Охорона прав на службові об'єкти інтелектуальної власності

При створенні службового об'єкта права інтелектуальної власності працівник у 10 денний строк з дати завершення роботи над створенням ОІВ надає ВОНДІ письмове повідомлення про створений службовий ОІВ з описом, що розкриває суть ОІВ достатньо ясно і повно.

ВОНДІ протягом 4 календарних місяців від дати одержання від працівника повідомлення про створений винахід, корисну модель, промисловий зразок:

– подає до відповідних центральних органів виконавчої влади з питань правової охорони інтелектуальної власності заявку на одержання охоронного документу на зазначені ОІВ, або

– приймає рішення щодо збереження винаходу, корисної моделі, як конфіденційної інформації та повідомляє про це Працівника.

Заявки на отримання охоронних документів готуються ВОНДІ спільно з творцем ОІВ та подаються до відповідних організацій та установ.

Працівники (творці ОІВ) Інституту зобов'язані:

– сприяти одержанню Інститутом охоронних документів на ОІВ в Україні та іноземних державах, що включає участь у підготовці матеріалів заявки, зокрема, у складанні опису заявки, формули винаходу, корисної моделі, промислового зразку, а також участь у патентно-кон'юнктурному обґрунтуванні доцільності патентування і ліцензування прав на ОІВ;

– готувати необхідні матеріали для подання заявки на отримання охоронного документу на ОІВ.

6. Укладання договорів на використання об'єктів права інтелектуальної власності

Інститут може укладати ліцензійні договори (надавати ліцензії) на використання ОІВ.

Передання виключних майнових прав інтелектуальної власності на ОІВ, засвідчений охоронним документом, іншій особі (передача охоронного документу) здійснюється, якщо можливість цього передбачена законодавством.

При укладанні договорів на використання ОІВ Інститут керується главою

75 Цивільного кодексу України.

При цьому в ліцензійному договорі зазначається, які права на використання ОІВ надаються ліцензіату, спосіб використання ОІВ, територія та строк, на які надаються права, розмір, порядок і строки виплати винагороди за використання. Права на використання ОІВ та способи використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що не надані ліцензіату.

7. Заходи з використання об'єктів права інтелектуальної власності

Інститут вживає заходи з використання ОІВ, що охоплюють:

- ідентифікацію технічних рішень, відносно яких доцільно здійснити заходи з забезпечення правової охорони;
- вибір способу охорони ОІВ;
- здійснення заходів із забезпечення правової охорони (укладання договорів з творцями ОІВ, подання заявок на отримання охоронних документів тощо);
- проведення маркетингових, патентно-кон'юнктурних досліджень, зокрема, дослідження інформації про ринок, компанії, що виробляють продукцію – аналоги, техніко-економічних характеристик продукції.
- визначення патентної чистоти об'єкта, в якому використаний ОІВ та підготовку патентного формуляру;
- вибір способу комерціалізації;
- проведення переговорів, підписання угоди про конфіденційність у випадку обміну конфіденційною інформацією;
- підготовка договорів з використання ОІВ, зокрема, ліцензійних договорів та договорів про передання майнових прав інтелектуальної власності тощо.

8. Випадки та умови вільного використання ОІВ

Дослідники при створенні та використанні ОІВ зобов'язані дотримуватися вимог законодавства, а також принципів добросовісності під час навчання, викладання та провадження освітньої та/або наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів їх робіт.

Використання ОІВ здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання ОІВ, крім випадків правомірного використання, передбачених Цивільним кодексом України та законами України у сфері інтелектуальної власності.

Статтею 21 Закону України «Про авторське право і суміжні права» встановлені випадки та умови вільного використання творів.

Використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів допускається за умови зазначення імені автора та джерела запозичення цитати. Цитування здійснюється з метою зробити зрозумілими твердження або для посилання на погляди іншого автора. Дослідники мають керуватися правилами оформлення цитувань і посилань.

Відсутність відповідного посилання є підставою для звинувачення в порушенні авторського права, серед іншого й плагіаті, у визначеному чинним законодавством порядку.

Використання творів з метою навчання як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру, допускається також за умови зазначення імені автора і джерела запозичення.

Викладачі, курсанти, ад'юнкти, докторанти можуть вільно відтворювати уривки з опублікованих письмових творів, аудіовізуальних творів як ілюстрацій для навчання за умови, що обсяг такого відтворення відповідає зазначеній меті.

Дозволяється здійснювати для аудиторних занять репрографічне відтворення опублікованих статей та інших невеликих за обсягом творів, а також уривків з письмових творів з ілюстраціями або без них за умови, коли:

а) обсяг такого відтворення відповідає зазначеній меті;

б) відтворення твору є поодиноким випадком і не має систематичного характеру.

Не визнається порушенням прав, що впливають з патенту на винахід (корисну модель, промисловий зразок), реєстрації компонування використання запатентованого винаходу (корисної моделі, промислового зразка), зареєстрованого компонування без комерційної мети або з науковою метою, або в порядку експерименту.

Дослідники мають усвідомлювати, що використання ОІВ в інших цілях чи без дотримання вказаних в законі умов, може виходити за межі вільного використання ОІВ та кваліфікуватися як порушення прав на відповідні ОІВ.